

Jagvillhabostad.nu, org.nr: 802413-1396

Remissvar Boverkets rapport 2020:21 ”Mått på bostadsbristen”

Jagvillhabostad.nu är en ideell organisation som kämpar för ungas rätt till en trygg bostad. Vi strävar efter en rättvis bostadsmarknad där unga bostadssökandes behov, rättigheter och intressen tas tillvara. Jagvillhabostad.nu har tagit del av Boverkets rapport ”Mått på bostadsbristen – förslag på hur återkommande bedömningar ska utföras” och framför härmed följande kommentarer.

Allmänna synpunkter på rapporten och presenterade förslag

Jagvillhabostad.nu välkomnar Boverkets rapport om att ta fram bättre mått för att redogöra och analysera situationen för personer vars behov inte tillgodoses på bostadsmarknaden. Bostadsbristen är ett stort problem som leder till social utsatthet för många grupper i samhället. Jagvillhabostad.nu anser att det måste bedrivs en social bostadspolitik där bostaden ses som en mänsklig rättighet. Statistik som beskriver bostadsbristen är därför ett viktigt verktyg vid utformandet av en social bostadspolitik.

Jagvillhabostad.nu delar Boverkets bild av att bostadsbrist inte endast handlar om fysisk brist på bostäder, utan att det även handlar om bostadsmarknadens oförmåga att tillgodose behov. Ett exempel är dyr nyproduktion som unga inte kan efterfråga. Vidare anser Jagvillhabostad.nu att Boverkets binära mått att en person antingen har tillgång till en rimlig bostad eller inte, kan bidra till att synliggöra vidden av bostadsbristen. Jagvillhabostad.nu delar även bilden om att trångboddhet och ansträngd boendeekonomi är de två viktigaste aspekterna när myndigheten ska uppskatta bostadsbristen. Även längden på kontrakt och skydd mot att flytta ofrivilligt är två andra viktiga faktorer. Många unga har fått vänja sig vid att flytta mellan osäkra kontrakt i undermåliga, farliga och dåliga boendemiljöer. Det är viktigt att dessa personers bostadssituation uppmärksammas, då deras situation inte är rimlig även om de rent fysiskt har ett tak över huvudet.

Synpunkter kopplat till mätning hos unga vuxna

Rapportskrivarna konstaterar på sidan 51 i rapporten att ”Tillgången till underliggande data, eller snarare avsaknaden av registeruppgifter om exempelvis antalet hemlösa, antalet inneboende, antalet andrahandsboende och faktiska boendekostnader på hushållsnivå, sätter stora begränsningar för vilka mått som är möjliga att ta fram”. Jagvillhabostad.nu kan konstatera att flera av dessa uppgifter direkt berör den boendesituation som Sveriges unga befinner sig i. Unga bor inneboende och i andrahand eftersom det saknas tillräckligt med alternativ för att komma in på bostadsmarknaden. Unga har också osäkra anställningar och varierande hushållsinkomster beroende på studier och/eller tillfälliga jobb. Rapporten konstaterar att bortsett från dessa begränsningar har man ändå lyckats få fram en bild av den behovsbaserade bostadsbristen. Jagvillhabostad.nu tror att metoden riskerar att bli bristfällig om en andel unga inte kan inkluderas på grund av ovan nämnda resonemang.

Synpunkter om kriterierna vid bedömning av ofrivilligt hemmaboende unga

Jagvillhabostad.nu anser att Boverkets förslag att inkludera unga vuxna som är ofrivilligt hemmaboende i mätningarna är ett viktigt steg framåt. Unga vuxna som är ofrivilligt hemmaboende berövas möjligheten att kliva in i vuxenlivet. Denna grupp har ett stort behov av bostäder till överkomliga priser, men har inte hunnit spara ihop till en insats eller samla ihop en tillräcklig lång kötid. Boverket lyfter fram på s.21 att denna grupp kommer att fångas upp med hjälp av kriterierna för boendeyta och i kriteriet för geografiskt läge. Jagvillhabostad.nu delar bilden av att trångboddhet kan vara en indikation på ofrivilligt hemmaboende, men anser att det fortfarande är ett relativt trubbigt mätverktyg. Skälet är att unga vuxna som inte är trångbodda kan fortfarande vara ofrivilligt hemmaboende. Det betyder att behovet av bostad består, utan att det fångas upp av mätningarna.

Jagvillhabostad.nu anser även att kriteriet för geografiskt läge är trubbigt. Unga vuxna kan vara ofrivilligt hemmaboende trots att de har ett rimligt geografiskt avstånd till studier och/eller arbete. Bostadsbristen bidrar till att unga vuxna tvingas att tacka nej till studieplatser och arbete i andra orter. Denna grupp stannar då kvar som hemmaboende samt arbetar eller studerar i nuvarande ort ofrivilligt. Dessa två exempel visar att kriteriet för geografiskt läge inte alltid kan belysa unga vuxnas komplexa situation på bostadsmarknaden. Det finns helt enkelt fler faktorer som leder till ofrivilligt hemmaboende. Jagvillhabostad.nu anser därför att det behövs ett förtydligande till hur de ovannämnda kriterierna kan identifiera ofrivilligt hemmaboende. Boverket eller liknande samhällelig institution borde även rekommendera kommunerna att följa upp mätningarna med kvalitativa studier som kan fånga upp fler faktorer.

Invändningar och frågor gällande utgångspunkten för ofrivilligt hemmaboende

Vidare anser Jagvillhabostad.nu att utgångspunkten om att unga som bor kvar hemma länge gör det av frivillighet är problematiskt. Det borde ligga närmare till hands att resonera kring det motsatta – att unga som bor kvar hemma gör det ofrivilligt. Hyresgästföreningen mäter vart annat år ofrivilligt hemmaboende bland unga vuxna. Vid senaste mätningen (publicerad november 2019) visade rekordsiffran att så mycket som 238.000 unga i åldrarna 20-27 bor hemma hos sina föräldrar trots att de hellre skulle vilja bo på annat sätt. Att flytta hemifrån idag innebär också en stor risk för ett liv i ekonomisk utsatthet, eftersom boendet slukar så stor andel av ens inkomst som torde ses som helt normal för en ung person. Jagvillhabostad.nu har förståelse för att det finns svårigheter att hitta kvantitativa statistiska metoder för att mäta ofrivilligt hemmaboende hos unga. Men kanske bör metoden kompletteras med kvalitativa metoder eller underlag från andra mätinstitut? Detta för att skapa en så rättvis bild av det ofrivilliga hemmaboendet som möjligt.

På sidan 33 i rapporten resoneras kring bostadsbrist för hushåll med hemmaboende vuxna barn. Jagvillhabostad.nu ställer sig frågande till formuleringen om att “problemen för hushåll med hemmaboende vuxna barn handlar mindre om ekonomi och mer om utrymme” – hur har den (ofrivilligt) hemmaboende vuxna barnets ekonomi räknats in i hushållets ekonomi? Man är inte en ekonomisk enhet med sina föräldrar om man är vuxen, trots boendesituationen.